

УДК 395.6:316.3

Миронюк Л. В.¹, Калмиков Т. А.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр. ТФ-318 ЗНТУ

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МОВНОГО ЕТИКЕТУ

Мова є основою етнокультури будь-якого народу, адже вона зберігає його іманентні риси. Розширення сфер міжнародного, міжнаціонального спілкування спонукають до подальшого розвитку людства в умовах діалогу представників різних національно-культурних співтовариств. У зв'язку з цим актуальними є дослідження, які орієнтовані на вивчення особливостей мовної культури народів. Це питання у різних аспектах досліджували Г. В. Колшанський, О. С. Кубрякова, Ю. А. Сорокін, Ю. С. Степанов, В. М. Теля, В. В. Жайворонок, І. В. Кононенко, М. П. Кочерган, В. М. Манакін, О. А. Семенюк, Ж. П. Соколовська, Г. М. Яворська, А. Вежбицька та ін. Мета нашої роботи – визначити та описати особливості лексики, що притаманна мовному етикету українського народу.

Лексика будь-якої мови містить інформацію про соціальні, культурні, історичні реалії формування етносу. Її вивчення допомагає зрозуміти специфічні риси менталітету певного народу. Відтак, визначальними особливостями українців є передусім доброта, сердечність, простота, щирість і ніжність, що виразно простежується на прикладі лексики мовленнєвого етикету. Зокрема, на мовному рівні це виявляється в тому, що: 1) стрижневим словом багатьох висловів українського мовленнєвого етикету є лексика з коренем добр- здоров-: *добрідень, добривечір, добрий ранок, добридосвіток, на все добре, добродію; здоров був, здорові були, доброго здоров'я, дай Боже здоров'я, здрастуй (-те)* тощо; 2) наявна велика кількість слів- звертань із пестливими суфіксами: *голубонько, соколику, матінко, матусю, таточку, дідусю, бабусю, бабуню, бабцю, сестричко, братику* тощо; у багатьох етикетних висловах виступає слово із коренем ласк-: *будь ласка (будьте ласкаві), ласкаво прошу, з ласки вашої* тощо; 3) існує багато висловів, які первинною своєю семантикою виражають доброзичливість: *будьте щасливі, Боже помози, дай Боже щастя* тощо; 4) відсутні інвективи (непристойні, грубі лайки).

Отже, у лексиці, що побутує в щоденному мовному етикеті українців, закодовані сформовані впродовж віків специфічні риси самобутнього етносу: доброта, сердечність, простота, щирість тощо. Вони відображені у вітаннях, зокрема вживання слів з коренем добр- здоров-, велика кількість слів із пестливим значенням, відсутні інвективи.